

„Școala Vremii”

† Prof. Teodor Mariș

„Cu adevărat deșerticiune sunt toate, și viața aceasta este umbră și vis, că în deșert se tulbură tot pământeanul, precum a zis scriptura: când dobândim lumea aceasta, în mormânt ne sălășenim, unde împreună sunt împărășii și săracii”.

„Pentru aceasta, Hristoase Dumnezeule, pre robul aceasta mutat dela noi odihnește-l, ca un iubitor de oameni”.

... „Unde nu este durere, nici scârbă nici suspinare, ci viață fără de slârșit...”

Da, crudă realitate! Prof. Teodor Mariș a plecat dintre noi, la viața fără de slârșit.

A plecat și în urma lui a lăsat îndurerată o soție și trei copii, precum pe rudele și prietenii lui, între cari celitorii revistei acesteia sunt cei cel vor regreta mai mult. . .

Fiindcă iubiși cetitori, de acum înainte nu veși mai putea întâlni pe profesorul Mariș în paginile acestei publicații, pe care, el, modest, blajin și cumpălat așa cum era, a dus-o la o culme de strălucire, a făcut-o cunoscută în cele mai depărtate colțuri ale acestei țări și în fine a înălțat-o prin înțelepciunea lui la o valoare pedagogică, prețuită de cei mai erudiți pedagogi și filozofi români. . .

Și toate acestea le-a făcut și împlinit, printr'o modestie, care pe mulți i-a pus la indoială.

Strâns legat cu sufletul de familie, școală și revista aceasta, în afară de trinitatea aceasta și de Dumnezeu cel intrupat în trei fețe la care profesorul Mariș se ruga din convingere, ca un adevărat creștin convins, noi cei cari am trăit în apropierea lui și am colaborat cu el, știm că alta nu a avut.

Atașat acestora, a fost devotatul lor sincer, până în clipa morții. . .

Ah, moarte, cuvânt care reprezinși un schelet macabru, hideos, chiar acum ni-l răpiși?

Secera ta de suflete nu putu să atingă pe un oarecare, dintre acei cari chinuesc societatea sau se chinuesc numai în societatea omenească?

Destin, destin în care noi nu credem!

Chiar acum întăriși fatalismul de care ești condus.

Luptăm cu tine, ca să fim răpuși de tine?!..

Da, căci viața aceasta umbră și vis, este o scântee, care atunci când ți s'ar părea că arde mai tare, se stânge.

Așa s'a stâns flacăra ce lumina din adâncul unui suflet nobil, intrupat în personalitatea care a fost TEODOR MARIȘ.

S'a stâns, s'a dus și în urma lui durere a rămas în familia lui, în școala lui și singura bucurie a însoțit doar sufletul lui, la Dumnezeu lui.

Mare ești Doamne mari sunt puterile Tale, intru cari mărturisim, și la care ne supunem.

Fă ca sufletul celui plecat dela noi să vegheze de acolo dela dreapta Ta, peste lucrările noastre, ca noi în mâinile căroră a rămas lucrurile și datoriile lui să le putem duce pe acelaș drum croit de el, pentru fericirea neamului nostru, și îndeplinirea „pedagogiei românești“, spre mulțumirea noastră a tuturoara, precum și aceea a lui, care va surâde când ne va vedea la datorie și purcezând pe căile drepte, căile Domnului, ducându-i drcința lui

la izbânda deplină. Iar acum, de aici închinămu-ne plângând cu lacrimi șiroaie, Dumnezeului Dumnezeilor, ca sufletul robului său mutat așa curând dela noi, să-l odihnească în pace, în loc de verdeață, unde locuiesc toți drepții lui cei fără prihană.

ION BLĂGĂILA

Biografia

Profesorul Teodor Mariș s'a născut în comuna Cherechiu, azi Caporal Alexa, județul Arad, în 14 August 1885, din părinți țărani.

Copil silitor la învățătură, după ce a terminat 6 (șase) clase primare în comuna sa natală, a trecut la liceul greco catolic din Blaj, unde a absolvat 4 (patru) clase secundare.

Pe urmă s'a înscris la școala normală română ortodoxă din Arad, numită pe acele vremuri preparandie, și după isprăvirea cursurilor ei, obține în sesiunea ordinară Diploma de învățator cu No. 1080 din 30 Iunie 1905.

Chiar în acel an, fu numit în învățământ cu titlul provizor, în comuna Ecica română, jud. Arad unde desvoltă o activitate de un an de zile, adică dela 1 Sept. 1905 până la 31 August 1906, când fu transferat la Târnova jud Arad.

Aci îl ajunseră și anii definitivării în învățământ, astfel că dela 1 Sept. 1906 până la 31 August 1909, servi ca apostol al neamului în această comună.

La 1 Sept. 1909 trece la școala primară din Erdeiș, azi Pădureni, jud. Arad, care comună îl avu ca învățator până la 31 August 1911.

Iar la 1 Sept. 1911, se duce ca învățator în comuna Giula, jud. Arad unde își încheie activitatea sa de învățator la 31 August 1919, când trece ca profesor în învățământul secundar.

Pentru că, Teodor Mariș cât timp a fost învățator nu a știut ce este petrecerea și odihna, ci cu o râvnă și sârguință mare, a muncit zi de zi și în timpul liber, pentru a se perfecționa și ași desăvârși cunoștințele, spre a putea avansa în ierarhia învățământului.

Astfel după urmarea cursurilor speciale universitare de pregătirea profesorilor dela Budapesta obține Diploma No. 8 din 28 Ian. 1919, în urma cărui fapt trece ca profesor practicant la școala română ortodoxă din Arad, unde funcționează în această calitate dela 1 Sept. 1919 până la 31 Martie 1921, când în urma cursurilor universitare de pregătirea profesorilor din Cluj, primește Diploma No. 213 din 21 August 1920, diplomă de profesor.

Examene au depus o mulțime. Astfel: fundamentalul la pedagogie și filosofie în 19 Sept. 1919; examen de specialitate în 17—22 Dec. 1920, în urma căruia a obținut Diploma (licența) No. 647/23—12. 1920.

Pe urmă examenul pedagogic (de capacitate) în 16—18 Martie 1921, în urma căruia obținu diploma No. 743 din 29 Martie 1921, eliberată de comisia pentru examinarea candidaților de profesori, în care diplomă e specificat: „pentru specialități principale: pedagogie: *cu laudă*, filosofie: *cu distincție*, calificat pentru școli normale cu limba de predare română.”

În învățământul secundar a funcționat ca profesor practicant dela 1 Sept. 1919 până la 31 Martie 1921 la școala normală ortodoxă din Arad (Preparandie). Pe urmă ca profesor titular definitiv tot la școala sus menționată dela data de 1 Aprilie 1921 până la 31 Dec. 1926.

Deoarece la 1 Ianuarie 1927 trece la „Școala normală de stat” din Arad, care după fuzionare cu Școala normală ortodoxă, se mută în edificiul din Bulevardul Dragalina, luând numele de „Școala norm. de învățători Dimitrie Țichindeal” la care unul dintre cei mai stimați, distinși și iubiți profesori a fost și Teodor Mariș, care a stat în slujba acestei școale de atunci până în ziua de 18 Decembrie 1935, când moartea năprasnică îl răpune pe la ora 15 din zi, adică la ora 3 după amiază.

E bine să se știe, că acest profesor n'a avut nici un concediu cât timp a funcționat ca profesor. Și mai mult, toate vacanțele le petrecea pe la școala mult iubită și întemeiată de el, școala de aplicație, pe care o cerceta zilnic, indiferent dacă avea sau nu ore.

La inspecțiile ce i le-au făcut inspectorii: Victor Păcală, I. Evușian, Longinescu, Cioflec, Aug Fritea, tofdeuna a fost găsit la sfânta datorie și notat cu laude în procesele verbale.

Ca recompense, a primit: „Ordinul coroana României în gradul de cavalier cu No. 1889—1933.”

* * *

Dar, o simplă notiță biografică nu cinstește persoana integră a fostului profesor și director al școalei de aplicație din Arad.

Fiindcă Teodor Mariș a desfășurat o activitate foarte bogată.

În școală ca profesor a fost un adevărat îndrumător și educator.

În clasele lui elevii se adăpau cu toate principiile pedagogice și filosofice, cu precădere cele noi.

Școala lui era școală modernă, școală în care se lucra cu precizie științific și metodic, căci școala lui Teodor Mariș pe drept cuvânt poate fi numită laborator, însă nu pur și simplu laborator pentru

experiențe, ci o școală în care se instruesc cei mari și profită de-o educație impecabilă cei mici.

Nu există curent, sistem sau metod nou, cu care normaliștii cari au avut de profesor pe Teodor Mariș, să nu-l cunoască. Caetele lor de rezumate, observări etc. sunt martore.

E inutil să mai spunem că din nimica aproape, acest om a făcut o școală în Bulevardul Dragalina înzestrată cu toate aparatele necesare studiului individualității copilului și cu toate testele, mobilierul materialul didactic, bibliotecă etc. toate în cel mai modern stil executate și acomodate celor mai perfecte reguli pedagogice.

De aceea cu deplină liniște putem să-i împrumutăm propriul lui titlu, dat de el pedagogului Dr. Georgiu Popa, anume că: pedagogul care a fost Teodor Mariș, a fost un bun și neîntrecut *organizator*.

* * *

Și acum altă rețea de activitate intensă a lui: „*publicistica*”.

Omul acesta a scris, a scris dintr'un indemn lăuntric, pentru a face cunoscut și a lămurii mulțimei unele lucruri, cari vedea că sunt bune și reușesc în practică și pe cari în alt chip nu le putea face cunoscute celor mulți.

Pentru că să se știe, Teodor Mariș, n'a scris pentru ași lovi pieptul cu pumnii, că el e mare pedagog sau scriitor etc. Nu era mult mai modest. N'ai să poți să găsești în paginile revistei „*Școala Vremii*”, pe care a condus-o afâția ani, articole bombastice sau cari să vorbească despre persoana lui. Nu s'a luat de piept cu nimeni ca să-l sdrobească, ci optimist, că să știți era optimist din cale afară, totdeauna îi plăcea ca revista să nu se coboare în jos dela nivelul unei publicații serioase, ci să fie o floare pururea deschisă la față, pe care cetitorii abia să apuce s'o deschidă și să o cetească.

De aceea și durerea sau critica la adresa operelor și numai a operelor trebuia, spuse cu finețe și vorbe mature altcum articolele erau puse la o parte. Cât privește articolele lui, ele aduceau totdeauna un indemn, o bucurie sau o matură îndrumare.

Rob al studiului individualității copilului român și al fondării unei pedagogii românești pe baza studiului amintit mai sus, a căutat ca revista să slujească cât mai mult acest imperativ al vremii noastre. De aceea revista „*Școala Vremii*” în scurt timp s'a împus, prin luminata și priceputa conducere a fostului ei director Teodor Mariș.

Deasemenea, revista ținea pas timpului, așa că nu era nimic nou sub cerul pedagogiei universale, ca să nu se discute în paginile ei și ca să nu se aplice în practică spre a se vedea cât se poate aplica

sau adapta în mediul românesc, din teoriile pedagogiei universale sau a celei streine.

În afară de această publicație la direcția căreia era, a tipărit un studiu despre un pedagog român, anume: „*Un pedagog organizator: Dr. Georgiu Popa*“, care face parte din publicațiile rev. „Școala Vremii“.

În această carte caracterizează aptitudinile de organizator ale pedagogului român Dr. G. Popa și răsfrânge ideile lui pedagogice, prin prisma pedagogiei moderne, dovedind prin această carte că și noi români am avut pedagogi români, și îmbogățind astfel literatura pedagogică cu un nou volum valoros.

Dar, înaintea apariției fișelor de cunoaștere a individualității elevilor, în colaborare cu d. Eugen Spinanțiu și d. Sava Bărbătescu, a redactat un „*Carnet*“ în acest sens, foarte practic.

Pe urmă în colaborare cu alții a tipărit „*Geografia județului Arad*“, un manual cu adevărat pedagogic, adaptat pentru clasa II-a, a școlilor primare.

Iar acum în anul acesta 1935 luna August, din cauza marelui importanțe ce da colaborării între școală și familie și viceversa, a editat cunoscutul „*Carnet de informațiuni*“, cu o introducere edificatoare, care învederează necesitatea acestei colaborări și totodată folosul, câștigul și valoarea educativă a acestei colaborări reciproce.

De aceea când lumea a auzit șgduitoarea veste a morții lui, a rămas întristată și a regretat din suflet pe cel care a plecat înainte de-a da la iveală opere de valoare categorică în pedagogia românească, ca care opere, însă a plecat în pământ.

Ion Blăgăilă.

Pro memoria.

Revista „Școala Vremii“ a rămas orfană. A pierdut pe acela, care i-a dat suflet din sufletul său și căldură din căldura inimii sale. S'a lipsit de distinsul său director, Teodor Mariș, vrednicul profesor de pedagogie al Școlii Normale de băieți din Arad.

Intristat a rămas sufletul tuturor celor cari au cunoscut pe decedatul profesor. Adânc îndurerați sunt și prietenii și colaboratorii acestei reviste,

Trecerea prematură în lumea veșniciei a directorului revistei noastre lasă un gol adânc resimțit de noi toți.

Colaborarea sa continuă la revistă, contribuția sa cotidiană

la ascensiunea spre un nivel cultural tot mai potențat și spre îmbunătățirea condițiilor tehnice de apariție au fost remarcate și recunoscute și de către alte reviste surori.

Regretăm din adâncul sufletului moartea timpurie a profesorului Teodor Mariș și depunem lacrimi fierbiete pe mormântul proaspăt, care închide în sine corpul lui neînsuflețit!

Fidel sfaturilor defunctului, revista va rămâne la același nivel și pe aceeași linie de conduită.

Odihnească în pace.

e. ș.

Inmormântarea profesorului Teodor Mariș

Profesorul Teodor Mariș s'a stins din viață la locuința sa din Arad, strada Oituz No. 30, în urma unei boale, care cu toate încercările medicilor, n'a putut fi înfruntată.

La căpătâiul mortului au vegheat tot timpul soția lui Maria, copiii lui Marius, Grațiana și Doina, câte-o echipă de elevi normaliști, rude și prieteni.

Iar în dimineața zilei de 20 Dec. 1935, corpul neînsuflețit al defunctului a fost adus de elevii normaliști la școala normală și așezat pe catafalc în sala festivă a școlii.

Până la ora 2 după amiazi, elevii, prietenii și cunoscuții decedatului, s'au perindat în fața sicriului, aducând condoleanțe, nemângâiatei familii.

Ca semn de omagiu din partea celor ce l-au iubit, stimat și i-au recunoscut meritele, s'au depus peste 20 coroane cari au acoperit groapa defunctului.

Slujba înmormântării au făcut-o un sobor de preoți: pâr. Hălmăgianu, C. Turicu, F. Codreanu, Ștefu, S. Mihuț, V. Guleș, V. Mihuț și O. Lipovan.

Răspunsurile funebre au fost date de corul teologilor conduse de A. Lipovan și de corul normaliștilor condus de I. Lipovan.

La capul sicriului care închidea corpul neînsuflețit al profesorului Teodor Mariș, au vorbit persoane distinse din societatea Arădănană, cari au relevat activitatea prodigioasă a defunctului și i-au adus elogiile binemeritate.

Redăm acele cuvântări în ordinea în cari s'au perindat, începând cu părintele Codreanu:

† Profesorul Teodor Mariș

Intristată Adunare,

Așa zice Domnul: „Nimenia aprinzând făclie o pune sub obroc, ci în sfeșnic, și luminează tuturor celor ce sunt în casă”

și fiecare dascăl e chemat să fie făclia aprinsă care luminează tuturor celor din sat, iar răposatul în Domnul, profesorul Teodor Mariș, a fost o făclie care a luminat tuturor celor din țară. Pentru aceasta vestea morții lui, prea timpurie, ne-a zguduit pe toți. Toți simțim golul mare ce se deschide prin pierderea lui.

Născut din părinți mai săraci decât mai bogați, prin dragostea sa de muncă s'a înălțat. Tot des spunea, cu ce dragoste asculta în școala din Cherechiu învățăturile. Dorul de muncă l-a dus la școala secundară. În vechea școală normală a fost elevul cel mai iubit de marele profesor Petru Pipoș. Ca elev a lucrat cu profesorul. Dela el a moștenit râvna pentru lucrarea întru cunoașterea copilului.

Ca învățător tânăr, așa spun bătrânii învățători pensionați, a adus în vechea reuniune a învățătorilor români o învioreare prin cunoștințele sale, prin dragostea sa de muncă și prin însuflețirea sa. Dar școlile primare în cari a lucrat ca învățător la Ecica, Pădureni, Târnova și Giula, au fost prea strâmte și nu puteau cuprinde lumina sufletului lui. Râvna lui cerea lărgământ. Aceasta l-a îndemnat să-și câștige diploma de profesor. Din toamna anului 1919. e profesor al școlii normale, iubit de colegi, de elevi și de toți cunoscuții, pentru bunătatea inimii sale, pentru luminoasele sale lecții și pentru dragostea față de școală. Dar nici școala normală nu i-a fost destul de largă. Activitatea lui la revista „Școala Vremii” și scrisul lui risipit în broșuri și reviste erau o trebuință sufletească, trebuință care a făcut ca făclia aprinsă și pusă în sfeșnic să străbată cu lumina cât mai largi tărâmuri. L-am văzut cu ce luare aminte citia și îndrepta articolele primite pentru revistă și cât de mult se bucura de fiecare lumină pe care o vedea aprinzându-se într'un colț sau altul al țării.

Scopul de căpetenie al lui Teodor Mariș a fost să ne învețe să cunoaștem copiii, sau cum spunea în primarticolul din cel din urmă număr al revistei sale: cunoașterea integrală a copilului, ca întreagă ființă a tuturor copiilor să fie pusă în valoare.

Și alții, așaziși mari pedagogi, au dat lecții despre educația copiilor, dar așa de puțini au practicat-o. Teodor Mariș avea autoritatea morală să dea sfaturi și autoritatea i-au dat-o dragostea și grija pentru frumoasa creștere a copiilor săi.

Vieța lui a fost jertfită pe altarul familiei și al școlii. Nu e mirare că s'a sfârșit așa de timpuriu. Inima lui a fost împărțită familiei sale iubite și iubiților săi copii din toate școlile. Era

firească diagnoza doctorului: îl va răpune boală pentru că Mariș n'are inimă. Vieța lui a fost o intuire a cuvintelor lui Hristos Domnul; a fost o făclie aprinsă, pusă în sfeșnic și care a ars și a luminat necurmat. De ce vă mirați că s'a stins așa curând? Alții n'ar lumina în două sute ani, cât a luminat el în cincizeci.

Voi, cei mai apropiați de el, soție, fiu și fiice luați mângâiere din acest adevăr. Mândria că sunteți văduva, orfanii, socrul, cumnații și cumnatele profesorului Teodor Mariș, trebuie să copleșească durerea voastră și fiți încredințați că această mândrie e cea mai nobilă.

Voi, colegii, cari aveți convingerea că s'a stins o făclie dintre voi, puneți-vă întrebarea: cine va avea dragostea să se aprindă și să lumineze, cum a luminat sufletul profesorului Teodor Mariș?

Voi, elevii, cari ați luat lumină din făclia aprinsă, duceți în toate colțurile țării noastre lumina dragostei lui de muncă pentru copii, pentru viitorul țării.

Rugând pe milostivul Dumnezeu să dea mângâiere celor îndurerăți, cerem ca răposatului care n'a știut de odihnă, să-i dăruiească iertare de păcate și veșnică odihnă cu cei aleși ai Săi.
Amin.

F. Codreanu.

A urmat cuvântarea Directorului Școlii Normale de Inv. Dr. C. Lepa în numele școlii și al Inspectoratului școlar.

Intristată adunare,

În fața marelui și nepătrunsului mister omul neputincios stă dezarmat și buimăcit, și în acelaș timp sceptic de tot ce se întâmplă în juru-i. Parcă-ți vine să te îndoiești de realitate, cu tot șcenariul acesta sumbru. Căci abea a încetat în aceste săli răsunetul glasului său cald. Parcă-i percepi încă vibrarea ultimului sunet ce plutește în aer, ca după dangăt de clopot.

Numai cu încetuț își face loc în conștiință ideea neamului. Și atunci abea în fața ireparabilului, simți vidul ce s'a făcut în juruți.

Ne copleșește durerea la gândul de a fi pierdut pe cel mai bun dintre colegi, pe cel mai conștiincios dintre profesori, pe marele educator care a fost Teodor Mariș.

Două au fost calitățile cari i-au câștigat admirația colegilor săi și-l impun ca exemplu de imitat pentru oricine vrea să îmbrățișeze înalta misiune dascălească: nețărnicia sa dragoste de școală și neobosita sa putere de muncă tot pentru școală. Afară de școală și familie nici nu avea alte preo-

cupări. Iar munca sa nu era măsurată cu măsura convențională a ceasului. Toată vremea liberă și-o petrecea în iubita sa Școală de Aplicație.

Iar pentru înzestrarea școlii de aplicație n'a cruțat nici o oboseală. Datorită stăruințelor sale continue și a darului său de convingere a știut să câștige întreaga sollicitudine a celor în drept pentru Școala de Aplicație.

Și munca sa a fost încoronată de cel mai frumos succes. Dovadă prestigiul, ce-l are astăzi Școala de Aplicație în opinia publică arădană și marea afluență a elevilor din cele mai înalte cercuri sociale și dorința părinților lor de a-i încredința pentru primii ani de școală lui Teodor Mariș.

Cu cât scrutăm mai adânc sensul acestei vieți muncitoare cu atât ni se cristalizează din ea omul al cărui destin se leagă exclusiv de școală.

La vârsta de 20 de ani, ca absolvent al Preparandiei ortodoxe e numit învățător în Ecica Română, apoi la Târnova, la urmă la Giula. În 1919 participă la cursurile pentru pregătirea profesorilor dela Cluj, obținând diploma de profesor. Dela 1929—1927 funcționează ca profesor la școala Normală ortodoxă, mai apoi după fuzionarea acesteia cu Școala Normală de Stat, la actuala școală.

Cât sbucium lăuntric mocnește în taină în această perioadă dela 1919 încoaci în omul liniștit și cu privire senină doar că bănuim. Il vedem deodată săltat, prin munca sa numai, la o ierhie intelectuală de unde da directive pedagogice întregei regiuni școlare chiar și mai departe.

N'a făcut studii universitare totuși prin munca sa de autodact și-a însușit apreciable cunoștințe în domeniul pedagogiei a pedologiei și a psihologiei infantile, deprinzând și riguroasa metodă a investigațiilor științifice. Era în curent cu toate problemele mari ale specialității sale. Cuprins în curentul experimental ce caracterizează metodele științifice din vremurile noastre, a transformat Școala de Aplicație într'un adevărat laborator, vast câmp de experimentare pedagogică.

Dar mai mult. Intemeiând revista pedagogică „Școala Vremii“ care astăzi a ajuns la cel al VI. an de apariție și prin adunarea în jurul său a elementelor tinere și prin încurajarea și stimularea lor, a creat școală.

Școala deplânge în el pe cel mai conștincios și pătruns de simțul datorie; noi colegii pe cel mai desăvârșit prieten și marele caracter; iar elevii pe părinte'e și blândul lor sfătuitor.

Iubite prietene, te-am adus în drumul tău spre vecinicie, să poposești la noi o clipă, între aceste ziduri cari răsunau până mai ieri de călătoria învățăturilor tale frumoase, și în mijlocul acelor pe cari i-ai iubit atât de mult.

Privească duhul tău din Cer spre acest lăcaș de lumină, căruia noi pământeni îi zicem „școală“ și bucură-te de *făgăduința tainică*, ce o poate

ceți în sufletul vlăstarelor pe cari le-ai îndrumat spre calea binelui, că vor tinde să-ți fie asemenea.

În numele Școlii Normale a profesorilor ei precum și al Inspectoratului Școlar mă închin cu respect memoriei lui Teodor Mariș și-i spun un creștinesc Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Dr. Caius Lepa.

În numele bisericii române ortodoxe a adus omagii defunctului Păr. Gh. Ciuhandu, care a spus următoarele :

Intristați ascultători!

Biserica noastră, dimpreună cu școala românească sufăr foarte mare pierdere, prin dispariția dintre noi a celui ce a fost profesorul Teodor **Mariș**.

Cine a fost și cât a valorat? îl știm cu toții: un om al cinstei, un închinător al muncii, un străduitor devotat misiunii culturale și pedagogice, căreia și-a închinat tot sufletul.

L-am remarcat, dela începutul activității sale învățătoresți în slujba școlii primare confesionale.

Când era dascăl în Giula, m'a surprins — ca pe referend școlar eparhial — cu o prețioasă lucrare practică, pentru îmbunătățirea învățământului aflator atunci în grija Bisericii. Încă de atunci era indicat pentru **ceva mai mult** în opera noastră culturală.

Străduința sa l-a ridicat la treapta de profesor, cu specialitatea **pedagogiei**: ca dascăl al viitorilor dascăli, cunoscător temeinic al teoriei și al practicei școlare.

Așa l-am remarcat.

Și nu de mult, am ținut împreună plamuri de activitate. Alături de mine, a desgroat din uitare figura pedagogului arădan Dr. Georgiu Popa, din latura profesională-pedagogică, pe care ținea, la rândul său, s'o completeze răposatul.

Spre regretul meu, planurile de activitate împreună, ce le ținusem, se vor îngropa deodată cu el.

În numele Bisericii, căreia i-a fost un ales membru credincios și un devotat pedagog, depun regrete profunde alături de acest sicriu prea de grabă închis peste o figură arădană, bine marcată și în izolarea sa iubitoare de muncă făcută.

Dumnezeu să mângâie pe cei rămași în jale și în pierdere mare.

Iar răposatului să-i deie odihnă de veci; și ca pilda vieții lui, scurtă și binecuvântată, să-și deie cele mai bogate roade în școala și în viața românească.

Amin.

Gh. Ciuhandu.

Pe urmă în numele asociațiilor culturale a omagiat d. A. Crișan Dir. H-ceulul Moise Nicoara, spunând :

Intristată adunare,

Vestea încetării din viață a neuitatului nostru coleg și prieten Teodor Mariș a sguđuit adânc sufletele tuturor cari au avut prilejul să-l cunoască, stimeze și iubească. Căci dincolo de profesorul cunoștiincios care a ridicat până la cult munca îndeplinită de pe catedră, de colegul ideal care la orice mișcare dăscălească a fost între cei dintâi, acela care ne părăsește astăzi a fost un suflet de elită care a înțeles că vremurile mari de prefaceri ale zilelor noastre cer imperios dela fiecare slujbaș al țării mai mult decât îndeplinirea strictă a datoriei oficiale. De aceea n'a fost mișcare culturală în Arad, la care să nu-și fi dat tributul, fie prin conferințe la sate sau la Palatul cultural, fie prin colaborari la ziare sau reviste, răspunzând cu o largă înțelegere la toate apelurile cari îi cereau concursul. Dar nu numai atât. Dascălul de odinioară, în al cărui suflet imaginea profesorului de rasă care a fost Doctorul Petru Pipoș a lăsat urme neșterse, ajuns urmașul acestuia, și-a dat seama de moștenirea pe care i-a hărăzit-o destinul și înzestrat cu o inteligență viie și o voință de fier' a căutat, prin o muncă de fiecare zi, să-și îmbogățească patrimoniul sufletesc dobândit pe băncile școlii. Acestei continue năzuinți de-a se menține mereu în curent cu rezultatele proaspete ale pedagogiei moderne, este a se atribui fecunda activitate extrașcolară, concretizată în redactarea revistei Școala Vremii, în publicarea atâtor lucrări pedagogice de valoare și mai ales în înființarea „Societății Dr. Petru Pipoș pentru studiul copilului român“. Această societate, care, fără reclamă, și-a fixat ca țintă adunarea materialului documentar pentru cunoașterea sufletului copilului român din aceste regiuni ale țării, este opera aproape exclusivă a lui. În cadrele ei, Teodor Mariș a întreprins o serie de anchete pedagogice, menite a arunca o dără de lumină asupra unei probleme ce devenea din zi în zi mai actuală. Aci și a pus neuitatul nostru prieten tot sufletul, toată priceperea, toată însuflețirea dându-ne un prim rezultat într'un minunat studiu privitor la constituția fizică a copilului român, studiu bazat pe un bogat material de măsurături pedologice, și îndritaindu-ne la alte studii tot atât de documentate, cari aveau să ne prezinte pe acelaș copil sub aspectul său intelectual și emotiv.

Moartea prematură i-a smuls condeiul din mână înainte de-ași fi putut duce la sfârșit opera începută, precum aceeași necurățătoare stăpână a Nirvaniei nu i-a îngăduit fericirea de-a vedea ridicându-se în Arad, bustul lui Petru Pipoș, acestui dascăl între dascăli, pe care și l-a ales ca model al activității sale profesionale.

Iubit prietene! Stând în fața sicriului tău, mi-aduc aminte de stăruința cu care ai căutat și ai isbit să ne convingi că cele mai nimerite slove menite a fi eternizate pe soclul bustului lui Petru Pipoș sunt cuvintele: „Deliciul muncii și aprobarea conștiinței este răsplata cea mai prețioasă a omului modest“. Imi dau seama că aceste cuvinte ale maestrului caracterizează tot atât de bine și pe ucenicul său. Căci modest ai fost în toată viața ta în care singură călăuză ți-a fost aprobarea conștiinței și un cult a fost pentru tine munca, în al cărei deliciu ai găsit întotdeauna mulțumirea și seninătatea sufletului tău ales.

Dormi somnul lin al omului care, pe lângă atâtea păreri de rău și lacrimi sincere, lasă în urma sa și amintirea nepieritoare a unei vieți care nu s'a scurs în zadar. Societatea Petru Pipoș împreună cu toate Asociațiile culturale în cari ai activat îți păstrează cea mai frumoasă recunoștință

A. Crișan.

Apoi Președintele comitetului școlar al Școlii de Aplicație d. Al. Manole adânc mișcat a spus următoarele:

Jalnici ascultători.

În numele Comitetului Școlii de Aplicație și în numele copilașilor dela această școală, am dureroasa însărcinare, de a aduce vrednicului director al acestei școli și neobositului colaborator al Comitetului nostru școlar regretatului Prof. Teodor Mariș, ultimul omagiu.

Abia e o săptămână, de când era printre copiii lui de la Școala de aplicație pe cari îi ocrotea ca un părinte și cari îl iubeau din tot sufletul lor de copii. Îl așteptam să vie din nou, aici în laboratorul său de studiu al sufletului copilului, în această școală care este creația lui, în care își petrecea tot timpul zilei, până seara târziu, muncind nu din datorie, căci datoria era prea puțin pentru el, ci din pasiunea omului de școală, din pasiunea cercetătorului de laborator. Îl așteptam toți cei obișnuiți să lucreze cu el să vie din nou cu sfaturile lui totdeauna binevoitoare, date din toată inima ori cui s'ar fi adresat lui. Dar, vai, începutul acesta de iarnă, când toți se pregăteau pentru sărbători, ne aduce vestea dureroasă și de necrezut, că neobositul nostru pedagog, omul care n'a lipsit niciodată dela școală, s'a stins fără veste, dintrodă.

Pierderea lui lasă un mare gol în societatea românească din acest colț de țară. Școala românească pierde un adevărat pedagog,

iar Școala de aplicație, pe cel care o însufleșea, sufletul chiar. Iată de ce îmi este foarte greu, și sunt adânc îndurerat astăzi, când trebuie să-mi iau rămas bun dela el.

Scumpul meu prieten. Te-am cunoscut mai de aproape, acum câțiva ani, când ai constituit întâiul comitet al școlii de aplicație. De atunci până azi îți cunosc activitatea pas cu pas, zi de zi. Ai creiat din temelii clădirea școlii de aplicație ai alergat, te-ai sbătut, și unde nu mai puteai rășbi sau reuși singur, luai un membru al comitetului cu tine și mergeai înainte. Câte greutăți ai întâmpinat ca să faci o școală, când n'aveam mijloace! Și ai făcut-o, așa cum ai visat-o întotdeauna după toate cerințele pedagogiei. Dar școala n'avea mobilier. Altă luptă, alta alergătură pentru înzestrarea școlii cu mobilierul necesar. Nu te-ai liniștit până ce nu l'ai făcut, așa cum credeai că va corespunde mai bine scopului. Ai introdus în școală fișele pedagogice și cele pentru studiul copilului. Pentru acestea aveai nevoie de aparate destul de scumpe, pentru o școală care nu avea nici un fond. Ai cerut concursul comitetului pentru procurarea lor. Care membru din comitet nu ți-ar fi dat concursul, nu te-ar fi ajutat în operele tale înalte și de utilitate indiscutabilă. Ai înzestrat școala cu tot ce era necesar. Rezultatul cercetărilor și studiilor tale, îl comunicai tuturor cari se interesau de școală: elevilor tăi dela Școala normală, sutelor de învățători eșii din mâinile tale în ultimii 16 ani, învățătorilor tăi dela școala de aplicație cari te cinsteau ca pe un parinte. Ai colaborat la toate revistele pedagogice din țară, cari ți-au apreciat scrisul, publicând articolele tale în loc de frunte. Ai publicat mai multe broșuri de specialitate dintre care ultimul volum abia zilele trecute a eșit de sub tipar, ai ținut o serie de conferințe la Palatul Cultural și la asociația Profesorilor secundari, ai păstrat legături intime cu asociația învățătorilor din Arad, căreia ai adus reale servicii, ți-ai administrat Școala de aplicație în modul cel mai ordonat, încât ne-a uimit ordinea din arhiva și din registre. Și le-ai făcut toate acestea în tăcere, fără reclamă, cu modestia caracteristică oamenilor de seamă. Mulți se vor întreba, când ai putut face toate acestea. Cine nu știe că petreceai ziua întreagă în școală și că te-am găsit de nenumărate ori seara târziu în școală lucrând, și că pentru tine nu existau alte lucruri pe lume, decât școala și familia, acela nu poate să-și inchipue cum ai putut avea timp pentru activitatea la atât de vastă.

Și acum pleci din mijlocul nostru senin și împăcat în sufletul tău, că ți-ai făcut datoria, cu aceiași seninătate cu care comunicai cu toată lumea, cu copilașii școlii, cu părinții cu elevii, cu colegii. Toți erau

mulțumiți de modul cum tratai cu ei, nici un parinte venit la tine n'a plecat nemulțumit din această școală.

Și acum, când pleci acolo, unde după cântările bisericești nu este durere, nici întristare, roagă pe cel Atoșputernic, să ne trimită omul, care să poată duce mai departe opera începută de tine spre binele școlii românești.

Odihnește în pace, iar noi îți vom păstra amintirea în veci Amin.

A. Manole.

In numele asociației profesorilor secundari a luat adio dela defunct d
N Blaga profesor, care a rostit următoarea cuvântare:

Intristați ascultători,

A căzut din mijlocul nostru un om al datoriei și idealismului și a căzut nu sleit de ani, ci ca un copac zdrobit de trăznet, în plenitudinea forțelor și deplină ascensiune. Nimeni ca noi — colegii și prietenii — nu simte atât de puternic durerea clipei de față și golul ce lasă în urma sa profesorul Teodor Mariș, noi am fost martorii activității sale de fiecă zi; îl știam mereu la datorie cu sufletul senin și cu mintea vecinic frământată de problemele școlii românești în a cărei misiune sfântă credea și pe care a slujit-o până în clipa morții cu toată conștiința și toată priceperea, căci ființa sa se confunda și identifica cu școala, iar viața lui n'a cunoscut altă problemă, decât cea școlară. Teodor Mariș a prezentat tipul ideal al profesorului de pedagogie risipind fără cruțare bogăția cunoștințelor sale — adunate cu sârguință demnă de urmat ca să lumineze mințile, să oțeliască energiile și să îndrume generații multe de învățători spre realizări statornice și sigure.

Răvna lui nefermărită pentru școală n'au putut intuneca în sufletul lui două sentimente, cari îl înalță și nobilează în fața tuturor și anume: dragostea de părinte către familia sa și dragostea de fiu către Dumnezeu, și o adâncă și sinceră religiozitate. În toate actele vieții sale a rămas credincios lui Dzeu și Bisericei, în dumineci și sărbători sta cu sufletul liniștit și înălțat în strana dreaptă a bisericei luminându-se cu lumina ce îi-o dă tăria credinței.

Teodor Mariș instruind pe alții n'a încetat a se instrui pe sine, îl mistuia o sete nepotolită pentru înzestrarea sufletului său cu tot ce era nou în domeniul pedagogiei și psihologiei. Această infigurare vecinică pentru problemele actuale ale educației au constituit izvorul din care a țâșnit dragostea lui pentru școala românească: singura și vecinica lui preocupare și pe care a servit-o cu cuvântul și scrisul și cu tot ce-a avut mai bun și frumos în el. Rezultatele obținute și considerațiunea generală de care se bucura pretutinden

În urma muncii sale rodnice, nu l-au făcut nici încrezut nici mândru, a rămas omul modest și prietenul devotat care avea o singură mândrie: mândrie ce ți-o dă conștiința datoriei împlinite.

Prieline Mariș, în momentul despărțirii a trebuit să spun lauda vieții tale, pentru că această viață a ta constituie lauda și mândria tagmei noastre și în clipele durerii trebuie să mărturisim în fața tuturor mândria ce o simțim, că tu întruparea cinstei, modestiei și datoriei — ai fost dascăl românesc, și dacă în durerea cumplită ce ne stinge inimile întrezărim și o rază de mângâiere, aceasta se datorește nu numai credințelor noastre în vecinicia vieții, ci și speranței că sufletul și râva ta pentru școală va via mai departe în dascălii români pe cari tu ia-i pregătit, încălzit și luminat din belșugul minții și inimii tale.

Profesorii secundari se închină cu smerenie în fața sicriului ce închide lutul trecător al colegului lor Teodor Mariș și roagă pe Dumnezeu să ferească sufletul lui dornic de lumină și să dăruiască mângâiere și pace celor ce rămân în urma lui.

Fieți viața lui pildă pentru noi și memoria lui Vecinică!

N. Blaga.

Dr. Cristea Nicolae Președ. asociației învățătorilor, a luat rămas bun dela defunct în numele asociației și al revizoratului școlar spunând:

Jalnici ascultători!

Se duce și Teodor Mariș, cel crescut în morala vremilor de suferință națională. Copilul de țaran din Cherechiu învățătorul neamului său, pleacă și el pe drumul vecinicii. S'a stins încă o candelă în care ardea un val de lumină, la care se adăpau zecile de vlăstare ale tinerei noastre generații. Moartea lui T. Mariș reinvie din vremuri depărtate un capitol din pedagogia națională a Ardealului și anume dispariția unui fost învățător confesional.

Crescut în școala marilor frământări naționale, T. Mariș, a fost un bun ascultător și înfăptuitor al idealului sămănat de profesorii lui în școală.

Pe vremea începerii muncii lui culturale, Ardealul era în ferebere. Se alungase obida, ce plana ca o fantomă urită asupra noastră. Și deși încercările grele curgeau gărlă, setea desrobirii creștea mereu. Ideologia crezului nou l-a găsit pe defunct la datorie, cu hotărâre nestrămutată...

Ca dascăl a fost un mucenic al cărții românești, ca român, un vizionar neînduplicat. Depe fiecare filă interpreta dicton de conduită. *Dincolo de grijile familiare, din conștiința lui radiau nervii și optimismul.* Încrezător în destinul acestui popor nici odată n'a acceptat pesimismul, pe care în

Școala lui nu l-a admis. Cel ce va încerca să analizeze fondul școlii lui T. Mariș, va da de o rețea sufletească pornită din adâncul instinctului de primenire națională.

Factor activ în echilibrul nației, chibzuit și desfăcut de prejudecăți, n'a avut alt punct fix în cugetarea lui, decât educarea și soarta integrală a nației.

În vremea încăerării mondiale, gândul lui limpede trecuse Carpații și cu ochii sufletului vedea cum se desrebește țărâna strămoșească. Iar când s'a prăbușit nomenclatura organismului anacronic, deasupra căruia patrona pajura cu 2 capete, inv. din Giula, călăuzit de logica unor porniri semnificative, și trecut prin retorta atâtor străduinți sănătoase, împărtășește crezul fanatic al pedagogiei românești, în calitate de prof. al vechiului sanctuar al preparandiei Arădane. Devenise preot al bibliei naționale după rânduiala marelui său înaintaș, Dr. Pipoș. Se aruncase din nou în valul muncii creatoare. În sângele său circula creația și amorul obștesc. Firea sa dărză de odinioară se transformase într'un prizoner al bunățâții, blândeții, și cu aceste două dirija puterea noii credințe.

Jalnici ascultători.

Ca inv. confesional a activat în sânul Reun. inv. din cele 7 protopopiate arădane, iar din anul 1919, ca membru al Asoc. Inv. Conferințele inv. și mai târziu a profesorului, erau verdictul unui tribunal convins că toate părțile alcătuitoare ale țării noastre, sunt încheigate în acelaș ritm de simțire. Gândurile exprimate în adunări generale se priviau de capitole evanghelice, pe când articolele din revista „Școala Vremii“, se adânciau în suflete, ca rădăcinile unei plante în pământ bun. Element de logică îndrumare a învățătorilor constituiți în instituția culturală „Asoc. Inv. mai apoi președinte de onoare al ei, reintegra în toate întrunirile, spiritul științei pe care-l doria prefăcut într'o cetate în care să se adăpostească toate sufletele.

Jalnici ascultători.

De azi, T. Mariș nu mai este! merge pe o cărare, depe care nu mai este întoarcere. În casa lui și în ale noastre, mult timp se va auzi protestarea contra morții grabnice! Zădarnice sunt toate.

Să fii cât un munte de voinic

Oricât un grăunte de mic

Cărarea mea și-a tuturor

E tot nimic.

Drag prietin.

Pentru mine ca vechiu tovarăș de luptă înțelegătoare, pentru cei 700 inv. înglobați în Asociație și pentru rev. școlar îți zic: În pământul Patriei dormi liniștit și senin. Uită ce ai văzut de multe ori și crede în aceea ce n'ai putut vedea încă. Dzeul neamului românesc să te ierte.

N. Cristea.

La urmă a ținut o cuvântare de omagiu d. Dr. Drincu în numele Comitetului Școlar al Șc. Norm. de învățători, al cărui membru era defunctul, dl. avocat spunând următoarele :

Indurerată asistență,

Comitetul școlar al acestei seculare instituții, care de trei zile a îmbrăcat doliul lăsând în acest semn, să fâlfâie în bătaia vântului de iarnă flamura cernită pe frontispiciul ei, aduce ulimul său omagiu aceluia care mai bine de un deceniu și jumătate i-a fost cel mai vrednic membru, omagiul recunoștinței postume profesorului Teodor Mariș. Când năpraznica lovitură a destinului ne întrunește astăzi aci în fața catafalcului începem cu adevărat, să ne dăm seamă de pierderea suferită, pentru că cel ce pleacă dintre noi pe drumul vecinicii n'a fost pentru instituția pe care a servito până'n ultima clipă a vieții sale, numai eruditul pedagog care s'a consacrat toată viața sublimiei sale chemări de a aduce și crește educatori pentru noile generații în spiritul și după principiile marilor pedagogi și filosofi, adoptând aceste principii universale vieții noastre naționale românești — ci a fost în acelaș timp un bun, un harnic gospodar.

Cinstea și puritanismul său clasic, au însemnat pentru noi mai mult decât virtuți vrednice de stimă pentru fondul lor moral — au fost calități de o utilitate practică, puse în serviciul realizărilor pozitive, pentru cari îi datorăm toată recunoștința, toată grațitudinea, sentimente ce ne vor lega vecinic de memoria lui.

În perioada de după război, în toiul refacerilor sociale, valorile spirituale în lupta cu tendințele materialiste mai pronunțate, sunt silite, să cedeze terenul pas de pas și atunci, când acest materialism triumfător pune stăpânire pe conștiințe în măsura tot mai mare este fatal, ca noțiunile moralei, să sufere și ele eclipsări foarte regretabile. În urma acestei defecțiuni a moralei publice, când individul egoist tinde să-și deplaseze hotarele patrimoniului său tot mai edânc în acela al comunității, societatea amenințată simte nevoia în primul rând de caracter ferme, caractere cinstite capabile de a rezista multiplelor tentațiuni ale unei lumi vicioase.

Dacă Școala Normală „Dimitrie Țichindeal“ — care cu tot trecutul său de peste 100 de ani, s'a văzut în ultimul deceniu, nu odată amenințată în existența ei se bucură astăzi de o situație bine consolidată în acest măreț edificiu din inima Aradului, nu va uita niciodată, că această situație i-a fost creiată în urma unei lupte asidue dusă zi de zi și susținută prin muncă neprecupețită, cinste și abnegațiune, din care Teodor Mariș ca membru al comitetului școlar ș'a luat partea leului, pentru a face, ca această instituție, să poată oferi viitorilor educatori, nu numai hrana sufletească, ci și cea tru-

pească în condițiuni de confort și igienă demne de menirea pe care o are. Mulți ani dearândul Teodor Mariș, pe lângă multiplele sale preocupări de ordin științific didactic și-a răpit din propriul și binemeritul său rețaus, timpul necesar pentru a face serviciul de casier plin de răspundere al acestei instituții — cinstea și pedanteria l'au caracterizat și în această calitate.

Comitetul școlar, imploară pe Atotputernicul, ca să dea mângâiere greu încercatei familii, iar modestului său colaborator de eri îi mulțumește pentru munca sa românească și cinstită și-i zice:

Odihnește 'n pace!

Dr. Drincu

CORTEGIUL . . .

După aceste cuvântări, s'a format cortegiul, iar carul mortuar cu ramășițele pământești ale profesorului Teodor Mariș, a pornit spre cimitirul „Eternitatea”. În fruntea cortegiului s'au dus elevii Școlii Normale cu zeci de cununi de flori, elevii Școlii de Aplicației corul Școlii Normale, corul Academiei Teologice, apoi soborul de preoți. După carul mortuar a urmat familia îndurerată, cl. II a Liceului de fetea „Elena Ghiba Birta” unde urmează fiica mai mică a defunctului apoi profesorii din localitate, preoții, învățătorii, mai mulți magistrați, ofițeri, prietenii și admiratorii dispăruiului.

Cortegiul a străbătut Bul. Gen. Dragalina, str. I. G. Duca, Piața A. Iancu, str. Gen. Berthelot, Bul. Regina Maria, Bul. Regele Ferdinand, str. Crișan, Piața Mihai Viteazul, str. Elena Ghiba Birta, Calea Victoriei și Calea A. Vlaicu până la cimitir.

LA GROAPĂ . . .

La groapă au luat adio dela cel care a fost profesor și îndrumător T. Mariș următorii:

D. C. Dogaru în numele Școlii de Aplicație Arad. spunând:

Intristată adunare,

Elevii școlii de aplicație cu inima sfâșiată de durere aduc prin glasul meu prinos de recunoștință aceluia care le-a fost îndrumător neobosit și călăuzitor al minții lor fragede.

Sub ochii lui creșteau. ei copiii flori nevinovate, ca sub razele ocrotitoare ale unei soare blând de April.

Intrarea lui în clasă era caracterizată prin acel murmur de mulțumire pe care numai albinele și copiii îl scot, primele ca un imn adus florilor ce și-au deschis corola plină de nectar, iar cei din urmă ca o recunoștință adusă blândetii ocrotitoare, pe care directorul nostru o avea din belșug.

Mângâierile lui aveau căldura pe care numai un suflet de părinte o are. Deaceia mi s'a părut nespus de indiușetor, când nu de multă vreme a

chemat la sine pe o fetiță, a mângăiat-o, apoi întorcându-se către mine mi-a spus: „De câte ori o văd pe Vera mă gândesc la Doinița mea, cu câțiva ani mai înainte.“

Și cine ar fi putut să iubească mai mult pe copii, decât acela care și-a crescut pe propii săi fii, nu în rigiditatea unor formule pe care i le dădea știința căreia i-a slujit o viața întreagă, ci dragostea nemărginită, dragostea părintească a acestui suflet nobil.

Căci n'am cunoscut în modesta mea viață un alt om capabil de atâta dragoste. Munca lui nu era efort, nu era chin, ci isvora din adâncă dragoste pe cale omul acesta a avut-o pentru copii. Când calcula rezultatele diferitelor măsurători sufletești făcute asupra lor, descifra cu înfrigurare, bucurându-se ori „de câte ori acestea erau favorabile și mângându-se când nu corespundeau speranțelor lui.

N'a fost omul de știință rigidă, ci artistul care trăia evoluția operei sale. Pentru el, elevii săi nu erau cazuri particulare cări trebuiau să se înglobeze într'o anumită normă și să satisfacă anumite legi, ci *daruri ale vieții care se dezvoltă sub ocrotirea lui*. Deaceia profesorul Teodor Mariș a fost un inspirat. Toată activitatea lui avea ceva din harul pe care Dumnezeu îl dă numai celor aleși. Nici nu se poate explica altfel prodigioasa activitate pe care a desfășurat-o în cursul vieții sale. Dosarele rămase și paginile revistei învățătoresci „Școala Vremii“ stau mărturie vie de ce poate înfăptui o voință tenace și un suflet ce n'a cunoscut odihna. Nu era revistă de specialitate pe care să n'o citească înaintea noastră, deși noi eram aceia care trebuia să ne formăm și nu el, nu era problemă nouă care să ne preocupe în cel mai înalt grad.

Mai avea o nobilă însușire pe care atât de rar o întâlnim. Era de o perseverență care mergea până la epuizare. Se va vedea aceasta când se va clasifica enormul material pe care l-a adunat numai în anii de profesorat la școala normală.

Dar omul, care reprezenta o voință nesfârșită de muncă, coboară acum în neantul din care s'a înălțat cândva. Vitregie a naturii, egoism al firii față de exemplarele rari ale umanității, fatalitate nu știm. El e pierdut. Il plânge familia, il regretă societatea. Familia pentru dragostea care i-a purtat-o, societatea pentru că nu va găsi un altul care să-l înlocuiască. Și coroanele pe care recunoștința tuturor le-a adus astăzi se vor vesteji. Vă rămâne însă pentru familie o amintire scumpă, pentru societate o operă și un exemplu, pentru noi, cei care am trăit în apropierea lui un îndemn la muncă și conștientizare.

Voi dragi copii care veți fi lipsiți de astăzi înainte de dragostea lui să Vă gândiți că Dumnezeu în marea Lui bunătate l-a dus pe directorul vostru

să împărtășească din nesfârșita dragoste a sufletului său și pe copiii cerului. Recunoștința voastră va putea fi mai trainică decât a tuturor dintre noi, dacă veți urma întocmai sfaturile lui. Când veți fi mari să fiți mândri de a-l fi avut de îndrumător.

Și acum, din împărăția Luminei coboară-Ți ochii asupra noastră, Doamne, primește pe acela pe care L-ai luat pământului, iartă-i păcatele și binecuvintează munca pe care o continuăm în numele lui.

Dogaru Constantin.

Pe urmă D. C. Mnerie în numele elevilor școlii normale:

Intristată asistență!

Moartea cu aripile ei de ghiață a fâlfâit deasupra orașului nostru, arborând în sufletele noastre tinere „doliul“ simbolul desnădejdiei și al durerii.

Soartea a fost prea crudă cu noi oferindu-ne realitatea celui mai trist tablou posibil: „o sală“ de învățământ în care douăzeci și șapte de elevi încovoiați în bănci, cu inimile zăvorite de lacătele tăcerii, privind cu ochii inundați de lacrimi spre catedra pustie, de unde înainte numai cu șase zile vibrau undele unei voci sigure, inspiratoare de curaj și bunătate a celui mai iubit și mai stimat profesor al nostru.

Imprejurările și evenimentele celor patru ani de când l-am cunoscut ne-au săpat adânc în memorie portretul omului superior dar în deosebi a aducătorului ideal.

Veșnic senin, înzestrat cu o putere și dorință de muncă uimitoare, cu cel mai rafinat simțământ al datoriei, față de tot ce e român, a fost omul pus la locul său pe care prin toate mijloacele l-a sfințit.

„Fii mei“ cum obicinuiți să ne spuneți, speranțele ce le-ați pus în noi, s'au înșirat în fața mormântului deschis aducându-Vă drept jertfă lacrimile recunoștinței.“

Dece ai fost așa de nemilostivă cu noi soartă ticăloasă?...

Intrebarea se pierde surd în depărtările îndoliate, ca un ecou sinistru.

Pe paravanul realității e un decor funebru, pe scările reci de piatră a școlii topăesc cioclii ducând pe umeri un cosciug negru.

Nimicnicia omenească e vrednică de tot disprețul!

Dormi liniștit căci sămânța virtuților, podoabele sufletului tău nobil la care ne-am adăpat a căzut în pământ bun. Spiritul tău mare ne va călăuzi veșnic pe cărările bătătorite în cei patru ani de muncă comună.

Ușoare au să fie piatra și țărâna acelui spirit care a știut pururea să se mențină așa de sus în datorii sale către, școală, patrie și omenire iar memoria veșnică!

Mnerie C.

Apoi Gh. Moștu la rămas bun dela defunct, în numele învățătorilor absolvenți ai șc. norm. de inv. Arad, cu următoarele cuvinte :

Iubitul nostru profesor,

Elevii tăi, elevii cari s'au bucurat de strălucirea vieții tale, îndurerăți, luăm parte la această crâncenă jale. Celor cari am gustat din bunătatea sufletului tău, îngăduiene să plângem moartea ta, fiindcă acumă când ne despărțim de tine, simțim că ne despărțim de cineva care era al nostru; simțim că se rupe ceva din noi. Bunătatea ne-o iei și o duci cu tine. E esența divină, cu care trebuie să te duci înaintea lui Dumnezeu și te fixezi în veșnicie. N'avem dreptul să ți-o mai cerem; e numai a ta.

Pe aceia cari zâmbeau sub dragostea ta înfiorce-ți față să ne vezi că plângem. Te vom păstra viu în suflet rugându-ne pentru odihnă ta și te vom pomeni mereu.

Dumnezeu să te ierte.

Gh. Moștu

* * *

După aceste cuvântări și după deslegarea preotului, pământul într'un huruit sinistru se rostogolea puternic peste cosciugul ce cuprindea în el pe un om care pururea în viața lui a surâs și în amurgul cernit ce înfăsa pământul pe la ora 5 și jumătate, în seară de iarnă, nu se mai vedea nimic, doar se auzeau schincetele lopeților și a sapelor, cari trăgeau din greu pământ peste mormânt și vai... se mai auzeau țipetele unei fetițe abia trecută de 12 ani, care plângea după tatăl ei mort și astupat în pământ...

Ion Blăgăilă.

† Teodor Mariș

Profesorul de pedagogie, al Școlii Normale din Arad Teodor Mariș, s'a stins din viață, așa cum într'adevăr numai făcliile se sting: într'o clipă.

Omul care n'a avut oprire în curgerea vieții sale printre bolovanii celor 50 de ani, s'a oprit pentru vecie.

Moartea prea grăbită, prea lacomă și invidioasă pe viața lui luminată de conștiință și întărită de împlinirea datoriei, a venit și cu vântul aripei, l-a stins dintr'odată.

Totuși, par'că și moartea, care l-a dus și-a manifestat respectul față de dânsul: nu l-a lăsat să întârzie pe patul suferințelor așa cum n'a întârziat el, dela datorie nici odată.

Model de îndrumător și luminător de suflete, a fost chemat la Părintele sufletelor. Și precum aici pe pământ, bucuria lui creștea în mijlocul copiilor, tot așa în Cerul plin de copii, o să-l așeze în bucurie...

Revizoratul școlar de Arad cinstește memoria lui Teodor Mariș, pentru că dânsul a luminat destinul școlii din acest județ prin rândurile de învățători creșcuți din dragostea lui pentru școală. Cinstindu-l pe el, pe cel mai cinstitor și mai cinstit dascăl, împlinim sfatul Sfântului Apostol Pavel: „Celui cu cinstea, cinste”.

Nici o viață de om, din acest ținut n'a rupt din sine vre-o parte, cu mai multă dragoste, ca s'o dea Școlii, ca viața lui Teodor Mariș.

Intemeietor al revistei „Școala Vremii” și al societății de pedagogie pentru studiul copilului român, „Dr. Petru Pipoș”, dânsul le-a dăruit toată viața lui. Societatea, „Dr. Petru Pipoș”, își are împletită ființă, din două iubiri crescute din viața lui Teodor Mariș: iubirea pentru copii Neamului și iubirea pentru cel ce i-a fost și lui luminător.

Acum, când moartea lui a întunecat pe câtva timp destinul școlii noastre, iar sufletele din ele, cari îl iubeau, le-a înmoiat în durere, nu ne putem ridica din cutremurul care ne-a așternut lângă sicriul lui.

Decâteori putea să plece dela catedră ori dela masa de scris, își lua drumul spre Revizoratul școlar, unde se interesa despre viața și activitatea fiecărui elev de-al lui. Era de nedescris bucuria pe care o trăda în emoții, sensibilitatea lui de părinte sufletesc. Dacă se întâmpla ca vre-unul dintre ei să lase ceva de dorit, la vestea primită, fața i se posomora și cutele adâncite îi trădau durerea.

Așa a fost Teodor Mariș: mai mult părinte decât profesor.

Și iată ce fulgerător și dureros sfârșit de viață a avut. L-a doborât grija de alții.

Teodor Mariș, să-ți fie memoria binecuvântată.

Revizoratul școlar.

Ziarele și gazetele din Arad și moartea prof. Teodor Mariș.

Ziarul „Știrea“

† Th. Mariș

Eri s'a stins după o scurtă suferință profesorul de pedagogie de la Școala Normală de băeți, Th. Mariș. Copil de satean, a ajuns prin muncă și inteligență încă din timpuri grele pentru noi românii, învățător și mai apoi profesor de pedagogie. Urmaș demn de predecesorul său marele pedagog Dr. P. Pipoș, Th. Mariș a căutat să dea viitorilor dascăli din România-Mare, o educație pe dagogică și națională din cele mai alese.

În curent cu toate inovațiile în pedagogie, a fost inițiatorul la noi a fișei individuale și a studierii temeinice a sufletului copilului. Perderea pe care o suferă atât școala Normală cât și cultura didactică este imensă.

Transmitem indureratei familii condoleanțele noastre.
Dzeu să-l odihnească!

Ziarul „Ecoul“

† Prof. Teodor Mariș

Inseilăm aci această tristă veste.

Poate nimeni nu se putea aștepta la o asemenea știre, însă cu atât mai mult cei cari îl cunoșteau deaproape, nu-și pot închipui moartea năprasnică, care a căzut ca din senin și l-a răpit dintre noi.

Bolnav, doar de câteva zile, Teodor Mariș a încetat din viață ieri 18 Decembrie 1935, la orele 15 (trei după amiază), din cauza unei pneumonii galopante.

Născut în 14 August 1885 în comuna Cherechiu (Caporal Alexa), fiu de țaran, a făcut școala primară în satul natal, absolvind cu distincție cele 6 (șase) clase primare, pe urmă a trecut la liceul gr. cat. din Blaj, unde a făcut patru clase, în urma căror a trecut la școala normală rom. ort. din Arad, pe care a absolvit-o cu laude în Iunie 1905.

A urmat cursurile universitare de pregătirea profesorilor la Cluj și alte cursuri speciale la Budapesta.

În fine, începând cu anul 1919 începe activitatea de profesor la școala normală gr. ort. din Arad, ca pe urmă la anul 1927 să treacă la școala normală de stat, unde a funcționat până în ultimele clipe, ale vieții lui.

În tot timpul, atât la examenele pe cari le-a luat cu laudă, și distincții, cât și în decursul activității sale, a excelat în principiul muncii ordonate, precum și în neprecupețita atitudine de-ași face cu sfințenie, și de a fi cu precădere la datorie. În toată viața lui de dascăl și profesor, n'a avut nici un concediu, și chiar acum în ultimul timp, bolnav urca treptele școlii normale și ale școlii de aplicație, pentru a semăna învățătura celor de sub îndrumarea sa, pe care îi iubea sincer și cu inimă de om care pătrunde până în cele mai mici și tainice ascunzișuri ale sufletului omenesc.

Bun psiholog și mare pedagog, a dezvoltat activitate practică întinsă, pe care pedagogia în partea ce i-a cunoscut-o, a apreciat-o cu elogii. A condus șase ani de zile revista de pedagogie care a ajuns să se impună azi în această ramură, anume „Școala Vremii”. A tipărit o carte despre dr. Georgiu Popa, pedagog, a cărui doctrine le-a răsfrâns prin prisma pedagogiei moderne, dovedind că și noi am avut oameni cari s'au ocupat de școala românească în trecut.

Astfel a luptat pe toate căile pentru înfăptuirea dezideratului, mult susținut prin articolele sale, întruparea pedagogiei românești.

...Azi când părăsește această lume, în care și-a împlinit întreaga datorie, societatea noastră pedagogică pierde un om care lasă un gol în sânul ei. Da, un gol, că T. Mariș, pleasă în lumea din care a fost făcut, plâns în primul rând de familia îndurerată și în al doilea rând de elevii lui, cari deabia azi văd cât l-au iubit.

— Fie-i memoria binecuvântată.

Ion Brazdă

Rev. „Bravo“

† Profesor Mariș

Miercuri după masă s'a stins din viață, în urma unei scurte suferințe profesorul de pedagogie dela școala Normală de Băești, T. Mariș.

Prin moartea profesorului Mariș, Școala Normală și pedagogia românească, pierde un om vrednic. Lipsa profesorului Mariș va fi adânc simțită.

Familiei întristate, îi transmitem condoleanțele noastre.

Dumnezeu să l odihnească în pace!

Gazeta „Românul“

† Prof. Teodor Mariș

E voința divinității să aibă acolo sus pe cei buni. Așa a fost vrerea celor de sus să-l aibă acolo și pe blândul și bunul dascăl Teodor Mariș. Era unul dintre cei mai buni și plecarea lui timpurie, văduvind catedra de pedagogie dela Școala Normală, a lăsat în urmă regrete unanime, căci n'a avut decât prieteni și admiratori. Il caracteriza modestia proverbială a dascălului, hârnicia și dragostea pe care n'o precupețea când era vorba de familia sa și de elevii săi.

Urmaș și moștenitor al catedrei marelui pedagog Petre Pipos al cărui elev a fost, Teodor Mariș născut în comuna Cherechiu din jud Arad, a onorat catedra deținută odinioară de distinsul său dascăl și predecesor și a îmbogățit prestigiul ei. A fost cu adevărat profesor. A muncit în ogorul pedagogiei românești, unde a lăsat brazde adânci; a fost un îndrăgostit al scrisului și publicistica de specialitate îi va binecuvânta memoria.

Abea a împlinit 51 de ani și trupul său istovit de încordata muncă s'a corborit, odată cu frunza vestejită a toamnei, în sânul pământului ca să-și reia veșnica odihnă, iar sufletul său neastâmpărat va veghea la catedra părăsită pentru ca urmașul să nu uite a se învrednici de prestigiul ce i-a lăsat predecesorul.

Și, noi aceia cari l'am avut prieten, bun coleg și dascăl, îi vom cânta în harfa frumoaselor amintiri duioase melodii, pentru ca somnul să-i fie lin. Că mâine poate ne vom obosi și noi, ș'atunci în locul nostru, faptele lui, cari îi supraviețuesc și ne vor supraviețui și nouă, vor rămâne, multă vreme, să povestească nepoților, sub ceruri înstelate de primăvară, cine a fost Teodor Mariș. Și în ele urmașii vor găsi numai pilde de urmat.

Este o petală vestejită asta ce o depune cu pietate pe proaspătul mormânt colegul de eri...

Ilie Ardelean

„Gazeta Antirevizionistă“

† Prof. Teodor Mariș

Școala românească a suferit azi săptămâna o mare pierdere, prin încetarea din viață a distinsului profesor dela școala normală din Arad și autor de cărți pedagogice Teodor Mariș.

Răposatul a fost unul dintre cei mai harnici membri ai corpului didactic. A condus revista învățătoarească „Școala Vremii“, a scris cărți de peda-

gogie, a făcut experiențe pentru măsurarea inteligenței copiilor din orașul Arad, a condus cu un zel incomparabil Școala de Aplicație și și-a găsit totdeauna destul răgaz ca să se dedice și preocupărilor profesionale și culturale ale învățătorimii depe-această graniță, păstrând întotdeauna o strânsă legătură cu dascălimea.

A murit în vârstă de 51 de ani, când era mai sorbit de munca grea căreia i se dedicase.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Ziarul „Știrea“

Profesorul Teodor Mariș... s'a dus dintre noi...

După cum am anunțat ieri, profesorul Teodor Mariș, dela Școala Normală de învățători din Arad, a trecut la cele veșnice.

Faptul pe care l-am relatat ieri aci, nu este numai o simplă efemeridă, de aceea revenim.

Omul care s'a dus dintre noi, lasă un gol în societatea noastră, care gol se resimte cu atât mai mult în societatea pedagogilor noștri.

A fost adevărat apostol al meleagurilor Arădene...

Adevărat pedagog, instruit în toate problemele noi ale acestei ramure, a depus o muncă prodigioasă, care a fost elogiată în partea cunoscută, de toți cei ce se consacră azi pe tărâmul pedagogiei moderne.

Rob al studiului copilului, profesorul T. Mariș, a fost convins în sufletul său, că o educație perfectă nu se poate face, dacă educatorul nu-și cunoaște bine copiii pe cari îi are de educat. Astfel, normaliștilor le-a dat o îndrumare pe cele mai noi căi educative și practica ce aceștia o făceau sub directivele sale, a fost bazată numai pe principiile cele mai sănătoase ale școalei active.

Azi când se desparte de ce a avut el mai drag — după familie — de școala lui pe care o putem asemăna cu o grădină în care zumzetul de albine, îi face fața strălucitoare, se cuvine să înseilăm aci regretul unanim al nostru și în special al celor cari l-au cunoscut în deaproape.

Iar dacă am adăuga și munca de publicist al acestui cu adevărat barnic om, cununa laurilor ce o vor întinde posteritățile celui care a fost Teodor Mariș, vom vedea, că o va binemerita.

Deoarece opera lui scrisă în paginile revistei „Școala Vremii“ în cei 6 ani, cât timp această revistă a apărut sub direcțiunea lui, ne dovedește calitățile sufletești și pedagogice pe cari le-a posedat decedatul.

Deasemenea volumul său despre „Pedagogul organizator: Dr. Georgiu Popa“ ne învederează, că profesorul T. Mariș a luptat pentru a dovedi și a îmbogăți patrimoniul pedagogiei românești cu scrieri, cari să dovedească, că și noi românii posedăm doctrine pedagogice, cari ne vorbesc de principiile școlii noi și cari în practică s'au înlăptuit efectiv. Fiindcă volumul semnat de T. Mariș și amintit mai sus, este un studiu în care sunt răsfrânse prin prisma principiilor noi, învățămintele pedagogice, ale pedagogului român Dr. G. Popa dela Arad.

Aceste ne sunt scurtele relatări pe cari le facem aci, întru pomenirea și veșnica memoria a lui Teodor Mariș.

Dea Dumnezeu ca sufletul său atât de muncitor aci pe pământ, să fie așezat la locul de odihnă, între dreptii lui, pentru viața de veci. Amin.

Corbu Roată

Am pierdut pe unul dintre cei mai iubiți profesori...

Plecași de acasă încă la o fragedă vârstă, ne-am adunat din toate colșurile țării la școala ce urmăm, unde încă din anul al III-lea am întâlnit dragostea neșărmurită a marelui și bunului nostru educator prof. T. Mariș.

Departate am fost de părinții, dar prin iubirea și dragostea scumpului profesor ce ne-a arătat-o, nu am simțit lipsa celor de acasă.

Cu blândețe și bunăfate neasemănată stă mereu gata să ne deschidă drumul spre lumină. Cuvintele sale pline de farmec răsculau până și cele mai ascunse sentimente ale sufletului nostru. *„Dacă ne vom face datoria conștiincios copii, apoi să știți că dăscălimba română de nimeni nu va putea fi criticată”.*

Așa ne spunea blândul nostru profesor și părinte. Sfaturile sale părintești, — martor ne este Dzeu, — nu vor putea fi uitate.

Fericiți am fost, veseli și mândrii de profesorii noștri. Dar astăzi, când moartea nemiloasă ce n'avu de lucru în altă parte, ci să ne răpească pe unul dintre cei mai scumpi părinți sufletești, plângem văzându-ne părăsiți de bunul nostru părinte și profesor.

În orele de pedagogie, toți cu ochii ațintiți spre ușă așteptăm, dar nimeni nu o mai deschide, zadarnică este așteptarea noastră, căci surăsul și blândețea aceluia ce-L vedeam întrând... întârzie. Cuvinte care să exprime acum sentimentele noastre de jale, nu găsec și

nici penița ce tremură în mână nu este în stare să descrie ce simțește inima noastră indoliată.

Doamne dacă astăzi astfel vrei să ne mustrii sau să ne încerci, iață-ne supuși mării Tale. Primește sufletul bunului nostru învățător și al robului Tău în locașurile Tale de unde a fugit întristarea și suspinarea și îl așează cu cei bine plăcuți Ție.

Eternă să-i fie amințirea
Și memoria binecuvântată.

*In numele cl. VIII-a, a șc. norm de înv. din Brad
Gh. Ardelean*

Profesorul Mariș a fost apreciat și prețuit, de pedagogii și filozofii români...

De aceea la dorința lui publicăm aceasta scrisoare primită dela d. C. Georgiade, Buc. valorosul autor al cărții „*Psihologia gândirii copilului*“.

Dle Blăgăilă,

Am primit cartea Dtales,*) atențiune pentru care vă mulțumesc. Am primit de altfel acum câteva luni și un număr din revista „Școala Vremii“ în care Dta publicai rezultatele recoltate. Prilej să vă mulțumesc a doua oară.

Mă bucur că lucrarea mea v'a trezit interese teoretice și preocupări pentru psihologia infantilă românească. Te felicit și pe Dta și pe *DI prof. Mariș, că oși avut frumoasa inițiativă și legitima curiozitate de a veriica identicitatea adevărilor câștigate până acum, de către psihologia infantilă contemporană.*

Eu nu puteam să-mi doresc un alt succes mai nobil și mai frumos decât acesta, care mi-l comunicați. După cum ați remarcat și Dstră, am scris această lucrare cu scopul de a trezi interesul social pentru problemele de psihologie infantilă în genere, dar mai ales pentru determinarea unui curent pozitiv pentru cercetarea științifică a mentalității copiilor noștri. Dacă această cercetare se realizează în cursul anilor următori, ea va constitui un câștig și pentru știința pedologică românească, dar va constitui un imbold mai mult și posibilității pentru o nouă educație, pentru o educație adoptată psihologiei copiilor noștri și mediului social în care ei vor trăi.

*) E vorba de cartea de Ion Blăgăilă: „Gândirea copilului“.

Nu se știe încă sigur, dacă criza care bântuie țara noastră este o criză numai economică: fără îndoială ea este și o criză de ordin moral, o criză de greșită educație individuală și socială a copilului, de care la origină sunt responsabile, pe lângă moravurile noastre tipice, și necunoașterea fondului sufletesc și aptitudinilor copiilor care au să joace un rol mai târziu în viața socială.

Profesorii, învățătorii ca și majoritatea părinților nu-și cunosc cei mai mulți individualitatea sulească a copiilor, pe care sunt chemați să-i instruiască sau să-i crească.

Atunci când psihologia infantilă românească va fi constituită ca știință când va fi atât de puternică încât să-și impună luminile și adevărurile sale directive, în ce privește organizarea învățământului, pregătirea corpului didactic și educația copilului, atunci — dar numai atunci — pedagogia românească va ajunge să se înfăptuiască, adică va înceta să mai fie tributară spiritului internațional în ce privește concepțiile și metodele sale.

Iată de ce nu pot decât să vă încurajez pe drumul care ați apucat să mergeți și să nu vă dați înapoi, chiar de va trebui să faceți jertfe de bani împ și alte ocupații mai rentabile.

Prin exemplul Dvs. puteți stimula și pe alți colegi, din alte comune și județe, pentru că știți prea bine: dintr'o scânteie se poate aprinde și focul mare.

Voi atrage atenția Dlui profesor Rădulescu-Motru asupra activității Dvoastră și aceea a Dlui profesor Mariș, care prin realismul, tenacitatea și prevederile vederilor sale știe să-și îndrumeze elevii, pe drumurile noi și nebătătorile ale unei alte pedagogii decât aceea biurocrațică și oficială, stereotipă și lipsită de elan și spirit creator, pedagogia românească de azi.

Vă voi recenza lucrarea în „Analele de Psihologie“ a societății de cercetări Psihologice din București, care trebuie să apară până în Crăciun. Acolo voi face o serie de observațiuni și considerațiuni, care poate au să Vă intereseze.

V'am trimis o lucrare a mea referitoare la „Metodele de studiu în Psihologia copilului“. Deasemenea Dlui profesor Mariș.

Dostră trebuie să citiți multă psihologie științifică, de asta mai nouă, pentru că nu trebuie să uitați că și ambianța teoretică pe care o posedă cercetătorul sau mai bine zis *mentalitatea* sa psihologică, este de-o importanță covârșitoare pentru interpretarea rezultatelor experimentale.

De aceea am rugat pe DI Nestor asistentul Dlui profesor Rădulescu-Motru să vă trimeată publicațiile laboratorului, pentru a vă putea ține în

curent și cu scrierile noi și cu lucrările speciale care se fac aici la București. Dănsul mi-a promis că vi le va trimete.*)

Cu cele mai alese sentimente.

Buc. 13 Dec. 1945.

(ss) **C. Georgiade.**

*) Respectiv cele lucrări le-am primit. De aceea exprim multele mulțumiri D-lui prof. Nestor și C. Georgiade, atât pentru mine, cât și pentru defunctul prof. Mariș, care mi-a cerut să public această scrisoare încă pe când era bolnav și să aduc mulțumirile lui călduroase D-lui Georgiade și I. Nestor, pentru atenția și oboseala Domnilor lor, de-a ne servi cu atâta bunăvoință.

În numărul de anul nou cetitorii noștri vor lua cunoștință de importante lucrări ce ni s'au trimis, căci vor fi pe larg recenzate în această revistă.

I. B.

Mult regretatului nostru profesor, Teodor Mariș.

*Te-ai stins o flacără strălucitoare,
Când luminai cu suflet tot mai viu, tot mai incins,
Spre a fi pildă vrednică și mare.
Celor chemați să dea lumină. Acum te-ai stins*

*Nise sfâșie inima de jale,
Văzând ce crudă este voia sorții,
Și nu'nțelegem clipele fatale
Ce-au făcut să 'mbraci cămașa morții.*

*Te plâng cu toți elevii, te plâng învățătorii!
La fel, te plâng copiii ce lași și o soție.
Am plâns și vom mai plânge, și ne cuprind fiorii
De moartea-ți ne-așteptată, și prea de timpurie.*

*Familia-ți și școala, drept pildă să ne fie
Urmându-te sălta-vom iubita Românie!
„Dreptate, muncă, cinste și sfântă 'nțelepciune“!
A fost scris pe stindardul, ce l-ai purtat în lume.*

*Apostol sfânt, prin ele în suflet tu ne-ai pus,
Frumoasa floare a vieții ce umple cu balsam,
Pe viitorii dascăli ce-aicea în apus
Lupta-vor să ridice iubitul nostru neam!*

*Ești mort acum, dar faptele-ți nu sunt moarte
Ele șoptesc în taină și sufletu 'ntăresc,
Sunt stropi de rouă limpezi, sunt dulci și blânde șoapte
Ce cad pe frunze triste și floarea răcoresc.*

*„Ești luptătorul care, s'a stins la datorie!
Ca viața-ți exemplară, drept pildă să fie“!
„...Să-ți fie dulce somnul;
„Te aibă 'n pază Domnul“!*

Grigorie Croitoru cl. VII Normală.

Ultimul strop de viață al prof. T. Mariș . . .

Iubite Domnule Invățător.

Potrivit fătăduinței dela înmormântarea mult regretatului profesor Teodor Mariș, am refăcut din schiță cuvântarea rostită de subsemnatul. O trimit ca s'o întrebuințați cum veți crede.

Știu că în „Școala Vremii” afară de cuvântări veți scrie și despre altele înțeleg o biografie cât de scurtă, dar care să cuprindă și datele necuprinse în cuvântări.

Vă rog foarte mult, ca la loc potrivit, să cuprindeți și din acestea ceva: In urma Spovedaniei și împărtășirii făcută pe patul de moarte, avea cunoștința că moartea e inevitabilă, dar și conștiința împăcată, că după puterile sale și-a făcut datoria pe pământ. Creștineasca seninătate nu i-a fost turburată nici de durerea cea mare. Numai grija pentru Doina l-a făcut să lăcrimeze, când a venit Doina dela liceu și la îmbrățișat.

Dvoastră veți ști cum să le cuprindeți acestea. Eu le-am pus aci ca date și nu ca text de care m'aș lega.

Scoateți, Vă rog, din „Școala Vremii” un număr frumos în cinstea memoriei lui Mariș. O merită, i se cuvine și trebuie să i se dea această cinste.

Arad, la 21 Dec. 1935

Cu toată dragostea
Florea Codreanu

Notă. Credem părinte, că numărul de față al revistei noastre, e datoria împlinită, de care ne vorbiți.

Ion Blăgăilă.

Și acum încheiem acest număr al revistei învățătorilor de pe meleagurile arădene, ca prinos de laudă, recunoștință și preamărirea celui ce a fost profesorul și mai presus de toate EDUCATORUL TEODOR MARIȘ.

Ion Blăgăilă.

Redacția: Arad, Bul. Carol, 66 (Casa Invățătorilor).

Pa.

William Brewster

Frank